

Sygn. akt V KK 181/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Weronika Woźniak

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Małgorzaty Kozłowskiej,
w sprawie **M. D.**

wnioskodawcy o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie
w dniu 2 lutego 2023 r.,

kasacji wniesionych przez pełnomocników wnioskodawcy i Skarb Państwa -
Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 21 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 32/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt IV Ko 7/18,

**I. uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy
rozstrzygnięcie z pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego co do
odszkodowania i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi**

Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

II. oddala kasację Skarbu Państwa jako oczywiście bezzasadną i w tej części kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa;

III. zarządza zwrot na rzecz wnioskodawcy uiszczonej opłaty od kasacji.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt IV Ko 7/18, zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. D. kwotę 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę oraz kwotę 75 928, 82 zł tytułem odszkodowania za poniesioną szkodę – wynikłe z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania w sprawie o sygn. akt IV K 161/14 Sądu Okręgowego w Łodzi w okresie od dnia 16 sierpnia 2013 r. do dnia 13 października 2015 r.

Od tego wyroku apelacje wnieśli: prokurator, Skarb Państwa - zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej - oraz pełnomocnicy wnioskodawcy.

Prokurator zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść wnioskodawcy. Zarzucił wyrokowi:

1. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., poprzez wybiórczą i dowolną ocenę przeprowadzonych dowodów w postaci:

- dania wiary oświadczeniom wnioskodawcy M. D. oraz zeznaniom świadka D. Ź. w części, w jakiej dowody te dotyczyły uzyskiwania przez wnioskodawcę dochodów z tzw. „prac dorywczych” jako kierowca oraz wysokości utraconego z tego tytułu dodatkowego zarobku przez M. D. w kwocie łącznej 49 791,60 zł, podczas gdy wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego, nadto brak innych obiektywnych dowodów na poparcie w/w tezy w żaden sposób nie uprawniały do nadania wskazanym dowodom waloru wiarygodności,

- uznania za wiarygodne zeznań świadka D. Ż., dotyczących ponoszenia i wysokości kosztów dojazdu taksówkami na widzenia z wnioskodawcą w kwocie łącznej 600 zł, podczas gdy wnioskodawca nie przedłożył na powyższą okoliczność żadnych innych obiektywnych dowodów, które co najmniej uprawdopodobniły poniesione wydatki na powyższy cel;

2. błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia, a polegający na:

- niesłusznym zaliczeniu kwoty 18 516,71 zł, przekazanej przez żonę wnioskodawcy na tzw. „wypiskę” w okresie tymczasowego aresztowania, jako składającej się na przyznane odszkodowanie M. D., podczas gdy prawidłowe ustalenia winny prowadzić do wniosku, że ten element nie stanowi uszczuplenia majątku wnioskodawcy, który mógłby ponieść wskazane koszty na swoje utrzymanie także na wolności;

- błędnym ustaleniu faktów, związanym z błędami w ocenie materiału dowodowego wskazanymi powyżej, że na kwotę zasądzonego odszkodowania należnego wnioskodawcy składają się koszty we wskazanej wysokości 600 zł dojazdu taksówką żony na widzenia, nadto wadliwym ustaleniu, że wnioskodawca poniósł szkodę w związku z utraconym zarobkiem z tytułu tzw. „prac dorywczych”, podczas gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie czynił powyższe ustalenia nieuprawnionymi;

które to uchybienia w konsekwencji doprowadziły do nietrafnego ustalenia wysokości odszkodowania i zasądzenia go na rzecz M. D.;

3) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że kwota 250 000 zł stanowi odpowiednie zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w związku z pozbawieniem wolności M. D., podczas gdy w realiach sprawy nie zachodzą żadne szczególne okoliczności - ponad przeciętne dolegliwości związane ze stosowaniem tymczasowego aresztowania, które wpływałyby w sposób wyjątkowo znaczący na rozmiar poniesionej krzywdy, podczas gdy zgromadzony i prawidłowo oceniony materiał dowodowy w tej sprawie prowadzi do wniosku, że zadośćuczynienie zostało

zasądzone w wysokości nieadekwatnej i przekraczającej rozmiar krzywdy doznanej przez wnioskodawcę.

Na podstawie art. 427 § 1 k.p.k. i art. 437 § 1 k.p.k. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie na rzecz M. D. kwoty 156 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 7 021,13 zł, tytułem odszkodowania - jako odpowiadającej sumie kosztów dojazdu D. Ż. na widzenia z wnioskodawcą z Niemiec i kosztów noclegu w hotelu.

Skarb Państwa, zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, zaskarżył wyrok w całości na niekorzyść wnioskodawcy i zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:
 1. art. 7 k.p.k. w zw. art. 410 k.p.k. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego sprawy i dowolną a nie swobodną ocenę materiału sprawy polegającą na:
 1. pominięciu wniosków płynących z zeznań świadka D. Ż. w zakresie tego, że środki pieniężne na dojazdy do wnioskodawcy celem odwiedzin w jednostce penitencjarnej, noclegi z tym związane, koszty na taksówki oraz pokrycie tzw. „wypiski” otrzymywała ona od rodziny, co doprowadziło Sąd I instancji do nieuprawnionego wniosku, że wnioskodawca poniósł szkodę majątkową w swym majątku podlegającą kompensacie poprzez zasądzenie odszkodowania;
 2. pominięciu wniosków płynących z oświadczeń pozwanego, że pracę jako kierowca w T. powód wykonywał „na czarno” (dochody z nieewidencjonowanych źródeł) i dorywczo, skutkujące niezasadnym zasądzeniem odszkodowania;
 3. pominięciu wniosków płynących z notatek osobopoznawczych, z których wynika, że wnioskodawca pozostawał w dobrym stanie psychicznym, co skutkowało zasądzeniem zadośćuczynienia w nadmiernej wysokości;
 4. art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na braku odniesienia się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku do istotnych kwestii mogących mieć wpływ na

rozstrzygnięcie sprawy, a mianowicie okoliczności, że oszczędności jakie czynił wnioskodawca nie miały charakteru regularnego, środki pieniężne na przyjazdy żony wnioskodawcy do Polski celem odwiedzin wnioskodawcy i zapewnienia mu tzw. „wypiski” pochodziły z regularnej pomocy rodziny oraz występujących w notatkach osobopoznawczych informacji o dobrym stanie psychicznym wnioskodawcy;

5. art. 2 § 2 k.p.k. i art. 558 k.p.k. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia w sytuacji niepodołania przez wnioskodawcę obowiązkowi wykazaniu faktów, z których wywodził on skutki prawne;
6. art. 558 k.p.k. w zw. z art. 299 k.p.c. poprzez ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych za pomocą dowodu posiłkowego, jakim jest przesłuchanie stron;
7. art. 558 k.p.k. w zw. z art. 100 k.p.c., art. 99 k.p.c., art. 32 ust. 2 i 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej oraz § 11 ust. 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez brak dokonania stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, a także przyznanie kosztów według nieprawidłowej stawki minimalnej,
8. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na treść orzeczenia, poprzez błędne przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w charakterze kierowcy w firmie T. oraz że środki z tej pracy przeznaczał stale i w całości na oszczędności,
9. obrazę prawa materialnego, mającą wpływ na treść wydanego wyroku, tj.:
 - 1) art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c., art. 361 § 1 i 2 k.c. i art. 6 k.c. poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do uznania, iż zachodzi normalny związek przyczynowy pomiędzy deklarowaną przez wnioskodawcę szkodą majątkową i krzywdą a zastosowanym względem wnioskodawcy tymczasowym aresztowaniem oraz uznanie, że wnioskodawca - zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu - wykazał istnienie przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa uzasadniających zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia;

2) art. 552 § 4 k.p.k. w zw. z art. 445 § 1 i 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie prowadzące do przyjęcia, że kwota 250 000 zł stanowi odpowiednią sumę zadośćuczynienia w sytuacji, gdy w sprawie nie zachodzą okoliczności przemawiające za przyznaniem zadośćuczynienia w tak wygórowanej kwocie.

Wskazując na powyższe, wniośł o zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, tj. w zakresie pkt. 1 i 3, poprzez oddalenie wniosku, tj. oddalenie żądania zapłaty kwoty 250 000 zł tytułem zadośćuczynienia i kwoty 75 928,82 zł tytułem odszkodowania i orzeczenie o kosztach postępowania przed Sądem I instancji według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,

Pełnomocnicy wnioskodawcy zaskarżyli wyrok w części oddalającej wniosek i zarzucili:

1) obrazę przepisów prawa materialnego:

- art. 445 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. poprzez błędną wykładnię kategorii normatywnej z art. 445 § 1 k.c., tj. „odpowiedniej sumy zadośćuczynienia”, polegającą na nienadaniu określonej relewantności prawnej okolicznościom mającym wpływ na wysokość zadośćuczynienia, w ramach adekwatnego związku przyczynowego (art. 361 § 1 k.c.) i pominięciu w ogóle niektórych z nich *ergo* zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 250 000,00 złotych, jako odpowiedniego za doznaną przez wnioskodawcę M. D. krzywdę, zamiast kwoty dochodzonej przez wnioskodawcę, tj. kwoty 312 000 zł;

- art. 361 § 1 i § 2 k.c. i art. 6 k.c. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. poprzez błędną wykładnię *in concreto* składników odszkodowania, na które winno składać się odszkodowanie za pogorszenie sytuacji majątkowej wnioskodawcy związane z utratą dochodów za pracę, w wyniku niesłusznego pozbawienia wolności, która to wykładnia implikowała ustalenie Sądu, że wnioskodawca nie poniósł szkody, podczas gdy pozbawienie go dochodów doprowadziło do konieczności sprzedaży posiadanych przez wnioskodawcę i jego małżonkę - z którą pozostaje w ustroju wspólności majątkowej - składników majątku, tj. samochodu za 20 000 euro, biżuterii w postaci łańcuszków za 2 250 euro, telewizora za 1 000 euro, wydania zgromadzonych wcześniej oszczędności w kwocie 4 000 euro, doprowadzając w

ten sposób - ramach adekwatnego związku przyczynowego z izolacją wnioskodawcy - do uszczuplenia majątku w kwocie przynajmniej 11 3068,42 zł *ergo* wyrządzenia konkretnej szkody majątkowej,

2) obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść skarżonego orzeczenia, a mianowicie:

- art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego w aspekcie roszczenia o odszkodowanie za utracone dochody po zwolnieniu wnioskodawcy z izolacji, polegającą na:

- odmowie dania wiarygodności twierdzeniom wnioskodawcy M. D. odnośnie do poszukiwania pracy po uchyleniu środka zapobiegawczego, oraz tego, że powód odmowy jego zatrudnienia (także ponownego zatrudnienia w spółce miejskiej) związany był z jego tymczasowym aresztowaniem, podczas gdy twierdzenia te korespondują z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, a w szczególności zeznaniami świadka D. L., którym Sąd I instancji dał wiarę oraz zeznaniami świadka D. Ż., z których wynika, że M. D. starał się o ponowne zatrudnienie, jednak pracodawca nie zawarł z nim nowej umowy o pracę;

- dowolnej ocenie zeznań D. L. i ustaleniu, że zgodnie z jej zeznaniami niezatrudnienie wnioskodawcy w firmie gospodarującej odpadami po zakończeniu tymczasowego aresztowania nie miało związku z tymczasowym aresztowaniem, podczas gdy zeznała ona, że z M. D. miała zostać zawarta umowa na czas nieokreślony co oznacza, że gdyby nie tymczasowe aresztowanie, to M. D. wciąż byłby zatrudniony w tej firmie.

Wskazując na powyższe wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie ponad kwotę zasądzoną w pkt 1 wyroku kwoty 62 000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia i kwoty 311 652,68 złotych tytułem odszkodowania z tytułu utraconych dochodów.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, wyrokiem z dnia 21 czerwca 2021 r., sygn. akt II AKa 32/21, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasacje od tego wyroku wnieśli pełnomocnicy wnioskodawcy i Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej.

Pełnomocnicy wnioskodawcy zaskarżyli wyrok w części dotyczącej odszkodowania i zarzucili:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. oraz art. 552 § 4 k.p.k., które mogło mieć istotny wpływ na treść wyroku, polegające na braku w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi autonomicznego odniesienia się - poza przytoczeniem argumentacji Sądu Okręgowego - do zarzutu apelacyjnego pełnomocników wnioskodawcy naruszenia prawa materialnego w zakresie nieuwzględnionego przez Sąd Okręgowy roszczenia z tytułu utraconego wynagrodzenia za pracę.

2. rażące naruszenie prawa materialnego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj. art. 361 § 1 i 2 k.c. i art. 6 k.c. w zw. z art. 552 § 4 k.p.k. poprzez błędną wykładnię i *sui generis* petryfikację przez Sąd Apelacyjny modelu rozumowania Sądu Okręgowego, który oddalił wniosek o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy odszkodowania za utracone wynagrodzenie za pracę, które wnioskodawca uzyskiwałby na podstawie umowy o pracę w okresie stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, z uwagi na ustalenie Sądu Okręgowego, że wnioskodawca przeznaczał całe wynagrodzenie na bieżące utrzymanie, a zatem nie poniósł szkody, podczas gdy zgodnie z zasadą pełnego odszkodowania Sąd winien przyznać odszkodowanie w wysokości całego wynagrodzenia za pracę za okres tymczasowego aresztowania, które wnioskodawca otrzymałby gdyby nie został aresztowany, bez odliczania kwoty, którą wydałby na wolności.

W oparciu o powyższe wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Łodzi zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, zaskarżył wyrok w części dotyczącej odszkodowania na niekorzyść wnioskodawcy.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k. w zw. z art. 526 § 1 k.p.k. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił „rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.: art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zakresie w jakim Sąd II instancji nie dokonał prawidłowej kontroli orzeczenia Sądu I instancji w zakresie zarzutu nr III. I apelacji Skarbu Państwa, doprecyzowanego na stronach 9-10 apelacji, co skutkowało utrzymaniem wyroku Sądu I instancji w mocy w zakresie zasądanego odszkodowania w kwocie 75 928,82 zł, w sytuacji gdy nie było ku temu podstaw prawnych;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.: art. 433 § 2 k.p.k. oraz art. 457 § 3 k.p.k. w zakresie w jakim Sąd II instancji nie dokonał prawidłowej kontroli orzeczenia Sądu I instancji w zakresie zarzutów nr I pkt. 1 i 2 apelacji Skarbu Państwa, doprecyzowanych na stronach 5-6 apelacji, co skutkowało utrzymaniem wyroku Sądu I instancji w mocy w zakresie zasądanego odszkodowania w kwocie 75 928,82 zł, w sytuacji gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał ku temu podstaw;
3. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. i art. 558 k.p.k. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez dokonanie niedostatecznej kontroli odwoławczej z pominięciem analizy całego stanu faktycznego, i w oparciu jedynie o część ujawnionego materiału dowodowego, polegającej na zaaprobowaniu oceny dowodów sprzecznej z art. 7 k.p.k., dokonanej przez Sąd *a quo* i zaaprobowaniu błędów Sądu I instancji w zakresie rozkładu ciężaru dowodu w postępowaniu;
4. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 552 § 4 w zw. z § 1 k.p.k. w zw. z art. 361 § 2 k.c. poprzez błędną wykładnię prowadzącą do błędnego uznania przez Sąd II instancji, że kwota tzw. wypiski stanowi szkodę majątkową związaną z pozbawieniem wolności w sytuacji, gdy taka kwalifikacja prawna jest wykluczona;
5. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 552 § 4 w zw. z § 1 k.p.k. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. i art. 6 k.c., poprzez błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego uznania przez Sąd II instancji, że koszty dojazdu oraz noclegu żony i dziecka wnioskodawcy w związku z widzeniami stanowią szkodę majątkową związaną z tymczasowym aresztowaniem w sytuacji, gdy

nie były to koszty ponoszone przez wnioskodawcę a osoby trzecie, a wnioskodawca nie wykazał w jakim zakresie koszty te zostały poniesione z jego majątku;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 552 § 4 w zw. z § 1 k.p.k. w zw. z art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c., poprzez błędną wykładnię prowadzącą do błędnego uznania przez Sąd II instancji, że zachodzi normalny związek przyczynowy pomiędzy deklarowaną przez wnioskodawcę szkodą majątkową w postaci utraty dodatkowego zarobku z pracy dorywczej w firmie T. a zastosowanym względem wnioskodawcy tymczasowym aresztowaniem oraz, że wnioskodawca - zgodnie z zasadami rozkładu ciężaru dowodu - wykazał istnienie przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa uzasadniających zasądzenie odszkodowania w tym zakresie”.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21 czerwca 2021 r. w zaskarżonej części, tj. w zakresie utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z 20 października 2020 r. w pkt. 1 rozstrzygnięcia, zasądzającego od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łodzi na rzecz M.D. kwotę 75 928,82 tytułem odszkodowania i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Regionalnej w Łodzi w pisemnej odpowiedzi na kasację oraz występujący na rozprawie kasacyjnej prokurator Prokuratury Krajowej wnieśli o ich oddalenie jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja pełnomocników wnioskodawcy jest zasadna w zakresie, w jakim zarzuca zaskarżonemu wyrokowi rażące naruszenie art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., poprzez nienależyte (nieprawidłowe) rozważenie zarzutu apelacji, którym zakwestionowano niezaliczenie do należnego wnioskodawcy odszkodowania za poniesioną szkodę utraconego przezeń wynagrodzenia za pracę w spółce miejskiej w Niemczech.

Natomiast kasacja Skarbu Państwa okazała się oczywiście bezzasadna. Wobec oddalenia tej kasacji na rozprawie, Sąd Najwyższy jest zwolniony z obowiązku sporządzenia pisemnego uzasadnienia w tym zakresie (art. 535 § 3 k.p.k.).

Zgodzić się należy ze stanowiskiem pełnomocników wnioskodawcy, że podlegająca naprawieniu w tym postępowania, wynikła z niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania M.D., szkoda majątkowa nie może pomijać utraconych przezeń zarobków i ograniczać się do poczynionych oszczędności. Wprawdzie skarżący we wniesionej apelacji naruszenia art. 361 § 1 i 2 k.c. i art. 552 § 4 k.p.k. upatrywali w pierwszej kolejności w braku zaliczenia do wyrządzonej szkody uszczuplenia w majątku wnioskodawcy powstałego w wyniku sprzedaży przez jego żonę różnych przedmiotów objętych wspólnością majątkową, jednak – jak od razu tamże wskazano – wyłącznym powodem tego stanu rzeczy, tj. wyprzedaży owych ruchomości, był brak środków utrzymania niepracującej żony i małoletniego dziecka wskutek pozbawienia wnioskodawcy wynagrodzenia za pracę w czasie jego tymczasowego aresztowania. Można więc przyjąć, że podniesiony w kasacji zarzut niewłaściwej kontroli odwoławczej, tak jak wskazano w pierwszym zarzucie, dotyczył nieuwzględnienia roszczenia z tytułu utraconego wynagrodzenia za pracę.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę w pełni podziela, w istocie ugruntowany już pogląd (po raz pierwszy tak jednoznacznie i kategorycznie wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 5 czerwca 2019 r., sygn. akt III KK 189/18, następnie powtórzony w kolejnych orzeczeniach, jak choćby wyrokach z dnia: 20 listopada 2020 r., II KK 295/19; 16 kwietnia 2021 r., IV KK 75/20; 14 października 2021 r., IV KK 59/ 20; 19 listopada 2021 r., II KK 271/21 czy też z dnia 11 stycznia 2022 r., IV KK 301/21), zgodnie z którym odszkodowanie za niesłuszne skazanie, niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie, co do zasady, obejmuje dochód osoby pozbawionej wolności utracony na skutek bezprawnego działania państwa, a nie oszczędności. Zatem za szkodę spowodowaną pozbawieniem możliwości wykonywania pracy zarobkowej odszkodowanie powinno, co do zasady, obejmować całość utraconych przez wnioskodawcę zarobków.

Pogląd został szczegółowo, wszechstronnie i przekonująco umotywowany. Podzielając argumentację, która legła u jego podstaw, zaprezentowaną w uzasadnieniach powołanych powyżej wyroków oraz uznając, że jest ona pełni aktualna także w niniejszej sprawie, nie ma potrzeby jej powtarzania.

Konsekwencją takiego stanowiska musi być uznanie, że zasądzone na rzecz wnioskodawcy odszkodowanie w kwocie 75 928,82 zł nie rekompensuje szkody poniesionej przezeń w wyniku niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania. Niesłusznie pomija ono bowiem jego zarobki za pracę w spółce miejskiej, a więc dochodzoną we wniosku kwotę 139 994,27 zł (24 miesiące x 1665, 30 euro, pomniejszone o koszty utrzymania w Areszcie Śledczym w wysokości 6000 euro).

Z ustaleń Sądu I instancji, zaaprobowanych następnie przez Sąd Apelacyjny, wynika że M. D. pracował jako kierowca śmieciarki w spółce miejskiej w Niemczech wymiarze 39 godzin miesięcznie na podstawie umowy o pracę na czas określony. Zarabiał średnio ok. 1700 euro miesięcznie. Otrzymywał także premie i dodatki. Umowa o pracę, zawarta na czas określony do 31 października 2013 r., została rozwiązana 23 września 2013 r. Ustalono ponadto, że wnioskodawca był niezawodnym i cenionym pracownikiem, toteż umowa, na podstawie której był zatrudniony miała zostać przekształcona na umowę na czas nieokreślony. Uzyskiwane w tej spółce wynagrodzenie za pracę wnioskodawca przeznaczał na bieżące utrzymanie siebie i swojej rodziny (sekcja 3.1.14).

Sąd I instancji w uzasadnieniu wyroku wskazał, że wysokość należnego wnioskodawcy odszkodowania obliczono na podstawie tzw. metody dyferencyjnej, „która polega na porównaniu stanu majątkowego wnioskodawcy w chwili jego tymczasowego aresztowania i w chwili, gdy tymczasowe aresztowanie zostało uchylone” (sekcja 6.1). Skoro wynagrodzenie uzyskiwane przez wnioskodawcę w spółce miejskiej w całości było przeznaczane na bieżące utrzymanie, to – w myśl tej metody - nie mogło ono być zaliczone do należnego wnioskodawcy odszkodowania. Natomiast na zasądzone odszkodowanie złożyła się kwota 49 791,60 zł stanowiąca realne oszczędności z pracy dodatkowej wnioskodawcy w firmie T. (tamże).

Ponieważ Sąd odwoławczy zaakceptował taką – błędną - interpretację metody dyferencyjnej ustalania istnienia szkody i jej wysokości, której istotą jest wprawdzie określenie różnicy między tym, czym poszkodowany by dysponował, gdyby nie doszło do zdarzenia powodującego szkodę, a tym, czym na skutek zdarzenia rzeczywiście dysponuje, ale już wcale nie wymaga odliczania od należnej

kwoty odszkodowania za utracone wynagrodzenie kwot, które ewentualnie poszkodowany wydałby na swoje potrzeby (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2019 r., III KK 189/18 i z dnia 14 października 2021 r., IV KK 59/20), doszło do nieprawidłowej, a przy tym rażąco naruszającej przepisy art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k., kontroli odwoławczej zaskarżonego apelacją wyroku. Uchybienie miało istotny wpływ na treść tego wyroku, ponieważ w rezultacie prowadziło do braku zasądzenia należnego wnioskodawcy odszkodowania.

Dlatego zaskarżony wyrok w zaskarżonej części, to jest w części dotyczącej odszkodowania nie mógł się ostać. Konieczne stało się jego uchylenie i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Apelacyjnemu w Łodzi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W postępowaniu ponownym Sąd ten, rozważając raz jeszcze zarzuty apelacji pełnomocników wnioskodawcy, dotyczące wysokości należnego wnioskodawcy odszkodowania, uwzględni przedstawione wyżej zapatrywania Sądu Najwyższego (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.). Rozważy ponadto, czy wobec innego kształtowania wysokości szkody, w szczególności braku podstaw do odliczenia od zarobków kwot, które poszkodowany by wydał na swoje potrzeby, do należnego mu odszkodowania powinna być zaliczona zasądzona już kwota 18 516,09 zł, tj. kwota przekazana wnioskodawcy przez jego żonę na tzw. „wypiskę” – zakup w Areszcie Śledczym żywności. W razie braku korekty w tym zakresie mogłoby dojść do bezpodstawnego wzbogacenia wnioskodawcy. Skoro bowiem nie odlicza się od wynagrodzenia za pracę wnioskodawcy kosztów jego utrzymania w czasie tymczasowego aresztowania, to trzeba też konsekwentnie przyjąć, że nie ma podstaw do zaliczenia w skład podlegającej naprawieniu szkody wydatków na owe utrzymanie, tyle że w Areszcie Śledczym.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku. O zwrocie wnioskodawcy uiszczonej opłaty od kasacji rozstrzygnięto na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.